

OBILJEŽJA KOJA UTJEČU NA PRONALAZAK IZGUBLJENIH PASA

Features influencing missing dog recovery

Šurbek, M., A. Zupčić, M. Ostović, A. Ekert Kabalin, J. Dragović,
T. Mikuš, K. Matković, Ž. Pavičić

Sažetak

Cilj rada bio je istražiti utjecaj obilježja izgubljenih pasa na području grada Zagreba na njihov pronalazak. Obilježja 433 psa, koje su vlasnici prijavili kao izgubljene u 2014. godini, prikupljena su iz baze podataka Info centra „Suza“. Od ukupnog broja izgubljenih pasa, 305 (70 %) pronađeno je i vraćeno vlasnicima. Od istraživanih obilježja, veličina i boja ($p < 0,001$), označenost mikročipom ($p < 0,01$) i kastracija ($p < 0,05$) značajno su utjecali na pronalazak pasa.

Ključne riječi: pas, izgubljen, pronađen, obilježje

Abstract

The aim was to assess the impact of missing dogs' features on their recovery in the City of Zagreb. The features of 433 dogs reported lost by their owners in 2014 were obtained from the Suza Info Centre database. Of these 433 dogs, 305 (70%) were found and returned to their owners. Dog recovery was significantly influenced by the following features: dog size and color ($P < 0.001$), microchipping ($P < 0.01$) and castration ($P < 0.05$).

Key words: dog, lost, found, feature

Uvod

Pas je vjeran pratilac čovjeku već više od 10.000 godina. Iako danas postoji velik broj pasmina koje se koriste u različite svrhe – vodiči slijepih osoba, čuvari, tragači i dr. (Markan i sur., 2011.), ljudi primarno drže pse radi društva, primjerice, u SAD-u čak njih 70 % (Stafford, 2007.).

Osim što im čine društvo, psi ljudima pružaju zaštitu i bezuvjetnu ljubav, potiču ih na fizičke aktivnosti te olakšavaju društvene kontakte. Tako prisutnost psa pomaže povučenijoj djeci, odnosno stidljivim i nekomunikativnim ljudima da se otvore prema vanjskom svijetu. Ljudi svoje pse često doživljavaju

kao najbolje prijatelje, članove obitelji – posebno parovi bez djece, ili im služe kao utjeha, potpora i razlog za život u teškim trenucima (gubitak užeg člana obitelji, bolest, rastava, otkaz na poslu i sl.). Veza između čovjeka i psa vrlo je duboka, katkad dublja i od one s drugim ljudima. Mnogi vlasnici navode da se uz pse jednostavno osjećaju bolje, da imaju društvo kad su usamljeni i da su prihvaćeni onakvima kakvi zapravo jesu. Takav je odnos izvor užitaka i radosti, ali predstavlja i mogući rizik zbog osjećaja tuge i boli nakon njegova prekida (Šimec, 2012.), osobito za žene (Gosse i Barnes, 1994.; Planchon i Templer, 1996.). Rezultati istraživanja koje su proveli Wrobel i

Marta ŠURBEK, Ana ZUPČIĆ, studentice treće godine, dr. sc. Mario OSTOVIĆ, dr. med. vet., viši asistent, dr. sc. Anamaria EKERT KABALIN, dr. med. vet., izvanredna profesorica, dr. sc. Kristina MATKOVIĆ, dr. med. vet., izvanredna profesorica, dr. sc. Željko PAVIČIĆ, dr. med. vet., dipl. ing. agr., redoviti profesor, Veterinarski fakultet, Zagreb, Jadranka DRAGOVIĆ, Info centar „Suza“, Zagreb, Tomislav MIKUŠ, dr. med. vet., Hrvatski veterinarski institut, Zagreb

Dye (2003.) pokazali su da je 85,7 % vlasnika nakon gubitka psa/mačke izrazilo znakove žalovanja.

Razlozi za prekid veze između čovjeka i njegova psa su mnogobrojni, a jedan od njih je i nestanak ljubimca. Često se događa da psi odlutaju/pobjegnu zbog nepažnje ili neodgovornosti vlasnika, odnosno zbog nagona za parenjem, zbog dosade i usamljenosti ili pak jer su neposlušni i dr. Kako navode Vučinić i suradnici (2015.), sve češći razlog nestanka pasa je i njihova krađa.

Kako nestanak psa predstavlja emocionalni stres za vlasnika, tako su i izgubljeni psi redovito prestrašeni, gladni i žedni, fizički i mentalno iscrpljeni te mogu biti otrovani, stradati kao žrtve prometnih nesreća, drugih pasa ili nepoznatih i zlonamjernih ljudi. U konačnici, mogu završiti u skloništu za životinje, gdje ih vlasnici mogu pronaći, odnosno u kojemu mogu biti udomljeni od strane novog vlasnika ili usmrćeni (Vučinić i sur., 2015.).

Prema Zakonu o zaštiti životinja (Narodne novine 135/06, 37/13), pod izgubljenom životinjom smatra se ona životinja koja je odlutala od posjednika i on je traži, dok je napuštenu životinju posjednik svjesno napustio ili ju je napustio zbog više sile kao što je bolest, smrt ili gubitak slobode. Obveza posjednika je da u slučaju izgubljene životinje prijavi njezin nestanak skloništu za životinje u roku od tri dana, a nestanak psa i osobi ovlaštenoj za vođenje upisnika pasa. Nalaznik izgubljene (ili napuštene) životinje dužan je o tome obavijestiti sklonište za životinje.

S obzirom na to da su izgubljeni psi, kao i napušteni, uključeni u populaciju pasa lotalica, u ovom radu istraživano je utječu li i u kojoj mjeri obilježja izgubljenih pasa na njihov pronalazak.

Materijal i metode

Istraživanjem su obuhvaćeni psi izgubljeni i pronađeni na području grada Zagreba u 2014. godini. Obilježja pasa, koja vlasnici navode prilikom prijave njihova nestanka i koja su korištena u istraživanju, prikupljena su iz baze podataka Info centra „Suza“ (Savez udruga za zaštitu životinja grada Zagreba). Obilježja, odnosno njihove kategorije odnosili su se na sljedeće: pasminu (čistokrvan/mješanac), spol (ženka/mužjak), dob (štenad i mladi psi – do 2. godine starosti/odrasli i stari psi – od 2. godine starosti), veličinu (mali/srednji/veliki), boju (jednobojni svijetli/jednobojni tamni/višebojni i s oznakama), dužinu dlake (kratka/poluduga do duga) te je li pas označen mikročipom (da/ne) i/ili kastriran (da/ne).

Analiza podataka provedena je statističkim programom Statistika v.12 (StatSoft Inc., 2014.). Značajnosti razlika između udjela pojedinih kategorija za svako promatrano obilježje testirane su χ^2 testom.

Rezultati i rasprava

Odgovorno posjedovanje psa uključuje zaštitu od zaraznih i nametničkih bolesti (cijepjenje i kontrola nametnika), sprečavanje neželjenog razmnožavanja (kontracepcija ili kastracija), zatim označavanje mikročipom, odgovarajuće uvjete držanja i postupanje sa psom te kontrolu njegova kretanja (Buković-Šošić, 2012.).

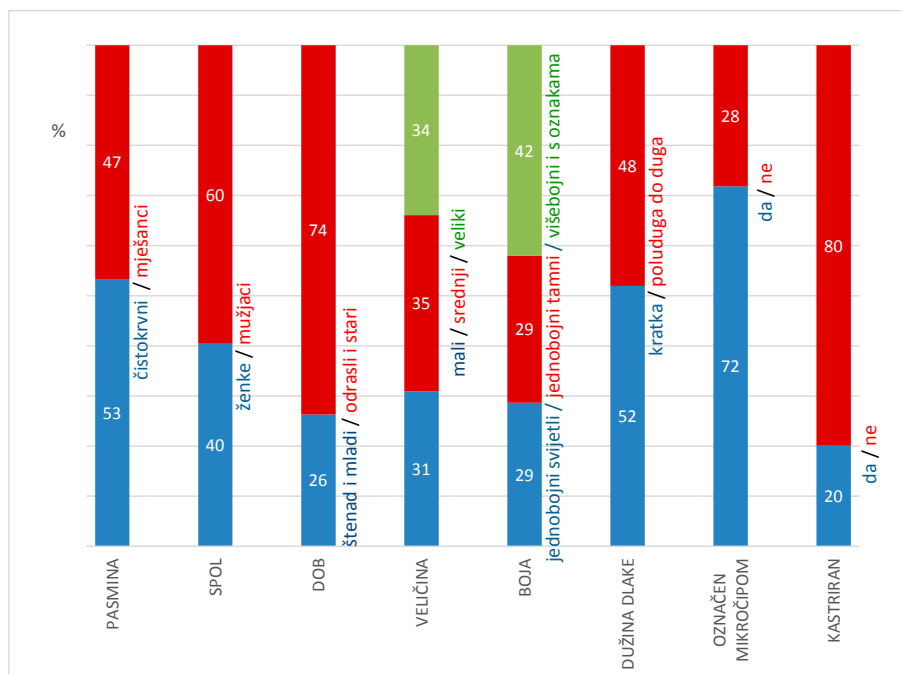
U 2014. godini na području grada Zagreba izgubljena su 433 psa. Kao što prikazuje grafikon 1, u najvećem postotku izgubljeni su nekastrirani psi (80 %), što se može pripisati njihovu većem nagonu za lutanjem u usporedbi s kastriranim psima (Neilson i sur., 1997.; Jackman i Rowan, 2007.). Visok postotak nekastriranih pasa – kućnih ljubimaca, za razliku od SAD-a, zabilježen je i u drugim europskim zemljama (Torres de la Riva i sur., 2013.). Primjerice, anketno ispitivanje provedeno u Švedskoj pokazalo je da čak 99 % pasa od 461 vlasnika nije bilo kastrirano (Sallander i sur., 2001.). Weiss i suradnici (2012.) utvrdili su da su psi obrazovanijih vlasnika ili onih boljeg financijskog statusa kastrirani u većem broju od pasa čiji su vlasnici manje obrazovani ili s nižim prihodima, dok spol vlasnika nije značajno utjecao na odluku o kastraciji psa. Isto tako, stariji vlasnici više daju kastrirati pse nego oni mlađe dobi (Fielding i sur., 2002.).

Rezultati ovog istraživanja također su pokazali da su vlasnici u većoj mjeri prijavili nestanak odraslih i starih (74 %) te pasa označenih mikročipom (72 %), grafikon 1. Dakle, 28 % izgubljenih pasa nije bilo označeno mikročipom. S obzirom na to da psi moraju biti označeni mikročipom najkasnije 90 dana od dana štenjenja (Narodne novine 72/10) i da je 26 % izgubljenih pasa pripadalo kategoriji štenad i mladi psi, proizlazi da najmanje 2 % pasa koji su prijavljeni kao izgubljeni nije bilo označeno mikročipom. Omjer izgubljenih mužjaka i ženki iznosio je 60 % : 40 % (grafikon 1), što se može objasniti većom sklonošću mužjaka za lutanjem (Rugh, 2003.). Prema rezultatima istraživanja Vučinić i suradnika (2015.) sličan postotak mužjaka i ženki (67 % : 33 %) zabilježen je i u beogradskoj populaciji izgubljenih pasa.

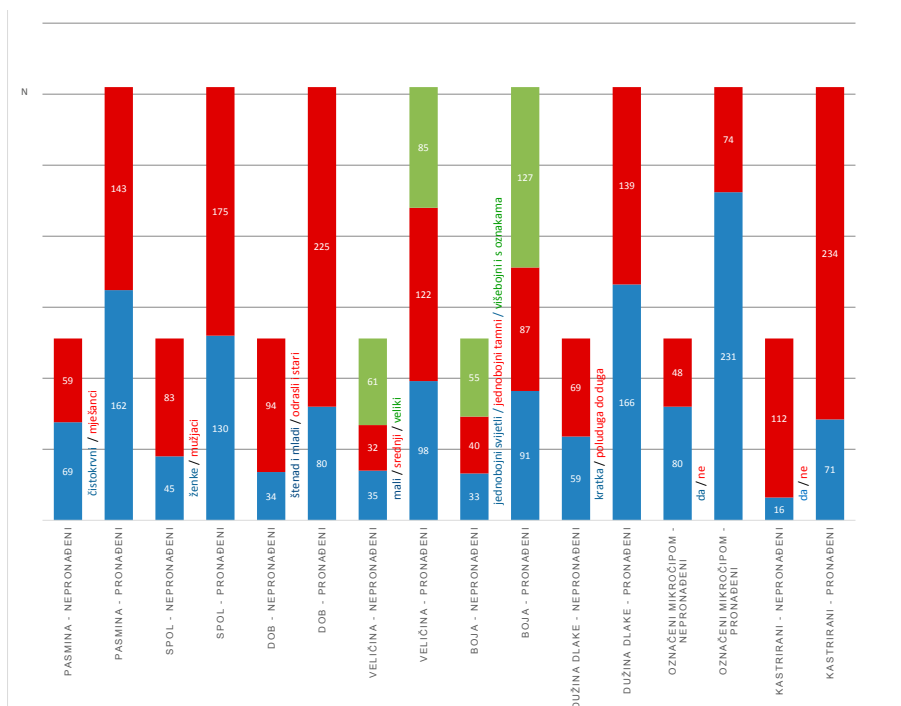
Manji su psi manje poslušni, strašljiviji, više razdražljivi, ali i agresivniji od većih pasa (Arhant i sur., 2010.), što sve može pridonijeti tomu da se izgube. U našem istraživanju ustanovljeni su ujednačeni udjeli izgubljenih pasa s obzirom na njihovu veličinu (mali – 31 %, srednji – 35 %, veliki – 34 %). Isto tako, podjednako su izgubljeni čistokrvni psi i mješanci (53 % : 47 %) te psi kratke i poluduge do duge dlake (52 % : 48 %). S obzirom na boju dlake, utvrđen je isti postotak (29 %) izgubljenih jednobojskih svijetlih i tamnih pasa te 42 % višebojsnih / s oznakama (grafikon 1).

Od ukupnog broja izgubljenih pasa na području grada Zagreba u 2014. godini, 305 (70 %) pronađeno je i vraćeno vlasnicima, dok 128 pasa (30 %) koje su vlasnici prijavili kao nestale nije pronađeno (grafikon 2, tablica 1). Istražujući postotak izgubljenih i pronađenih pasa u SAD-u, Weiss i suradnici (2012.) navode da je pronađeno čak njih 93 %, i to najčešće traženjem po susjedstvu ili su se sami vratili kući,

dok je 14 % pasa bilo pronađeno pomoću identifikacijske markice. S druge strane, Vučinić i suradnici (2015.) utvrdili su znatno niži udio pronađenih pasa u Beogradu (33 %), pri čemu je najveći postotak pronalaska zabilježen u kategoriji pasa s vidljivim oznakama poput markice ili ogrlice (30 %). U ovom istraživanju podatak o označenosti pasa markicom ili ogrlicom nije analiziran s obzirom na to da to nije

Grafikon 1. Postotak izgubljenih pasa u odnosu na pojedina obilježja i kategorije (n = 433)

Grafikon 2. Broj pronađenih (n = 305) i nepronađenih pasa (n = 128) u odnosu na pojedina obilježja i kategorije

Tablica 1. Značajnosti razlika između pojedinih kategorija unutar promatranih obilježja pasa

Obilježje	Kategorija	Izgubljeni psi N = 433		Pronađeni psi N = 305		Nepronđeni psi N = 128		p
		n	%	n	%*	n	%*	
Pasma	Čistokrvni	231	53	162	37	69	16	> 0,05
	Mješanci	202	47	143	33	59	14	
Spol	Ženke	175	40	130	30	45	10	> 0,05
	Mušjaci	258	60	175	41	83	19	
Dob	Štenad i mladi	114	26	80	18	34	8	> 0,05
	Odrasli i stari	319	74	225	52	94	22	
Veličina	Mali	133	31	98	23	35	8	< 0,001
	Srednji	154	35	122	28	32	7	
	Veliki	146	34	85	20	61	14	
Boja	Jednobojni svijetli	124	29	91	21	33	8	< 0,001
	Jednobojni tamni	127	29	87	20	40	9	
	Višebojni i s oznakama	182	42	127	29	55	13	
Dužina dlake	Kratka	225	52	166	38	59	14	> 0,05
	Poluduga do duga	208	48	139	32	69	16	
Označen mikročipom	Da	311	72	231	53	80	19	< 0,01
	Ne	122	28	74	17	48	11	
Kastriran	Da	87	20	71	16	16	4	< 0,05
	Ne	346	80	234	54	112	26	
Pronađen	Da	305	70					
	Ne	128	30					

*postotak od izgubljenih pasa

službeni način označavanja pasa u Republici Hrvatskoj i nije se tražio kod prijave izgubljene životinje.

Prema rezultatima prethodnih istraživanja (Weiss i sur., 2012.; Vučinić i sur., 2015.) kastrirani psi pronalaze se u većem postotku od nekastriranih. Na području grada Zagreba također je pronađen značajno veći ($p < 0,05$) udio kastriranih pasa. Osim toga, značajno više ($p < 0,01$) zabilježen je pronalazak pasa označenih mikročipom (tablica 1), što je u skladu s

navodima drugih autora da izgubljeni psi označeni mikročipom imaju veće izgledne da budu pronađeni i vraćeni vlasnicima (Lord i sur., 2009.; Dingman i sur., 2014.; Vučinić i sur., 2015.).

Obilježja pasa poput pasmine, veličine, dobi i boje bitno utječu na osjećaje i ponašanje ljudi (Blecker i sur., 2013.; Gazzano i sur., 2013.) pa se tako, primjerice, u manjoj mjeri udomljuju mješanci (Lepper i sur., 2002.), veliki i psi crne boje (Posage i sur.,

1998.). U našem istraživanju nije ustanovljen značajan utjecaj ($p > 0,05$) pasmine, spola, dobi i dužine dlake na pronalazak izgubljenih pasa, dok su boja i veličina imale izrazito značajan utjecaj ($p < 0,001$) na njihov pronalazak (tablica 1).

Iz rezultata ovog istraživanja može se zaključiti da na pronalazak izgubljenih pasa utječu označenost mikročipom i kastracija, ali primarno obilježja njihove vanjštine – boja i veličina.

Zahvala

Željeli bismo zahvaliti djelatnicima Info centra „Suza“ na odvojenom vremenu i pristupačnosti tijekom prikupljanja podataka.

Literatura

- ARHANT, C., H. BUBNA-LITTITZ, A. BARTELS, A. FUTSCHIK, J. TROXLER (2010): Behaviour of smaller and larger dogs: Effects of training methods, inconsistency of owner behaviour and level of engagement in activities with the dog. *Appl. Anim. Behav. Sci.* 123, 131-142.
- BLECKER, D., N. HIEBERT, F. KUHNE (2013): Preliminary study of the impact of different dog features on humans in public. *J. Vet. Behav.* 8, 170-174.
- BUKOVIĆ-ŠOŠIĆ, B. (2012): Dobrobit životinja: dobrobit kućnih ljubimaca. U: Herak-Perković, V., Ž. Grabarević, J. Kos: Veterinarski priručnik, 6. izdanje. Medicinska naklada. Zagreb (178-188).
- DINGMAN, P. A., J. K. LEVY, L. E. ROCKEY, M. M. CRANDALL (2014): Use of visual and permanent identification for pets by veterinary clinics. *Vet. J.* 201, 46-50.
- FIELDING, W. J., D. SAMUELS, J. MATHER (2002): Attitudes and actions of West Indian dog owners towards neutering their animals: A gender issue?. *Anthrozoös* 15, 206-226.
- GAZZANO, A., M. ZILOCCHI, E. MASSONI, C. MARITI (2013): Dogs' features strongly affect people's feelings and behavior toward them. *J. Vet. Behav.* 8, 213-220.
- GOSSE, G. H., M. J. BARNES (1994): Human grief resulting from the death of a pet. *Anthrozoös* 7, 103-112.
- JACKMAN, J., A. ROWAN (2007): Free-roaming dogs in developing countries: The benefits of capture, neuter, and return programs. U: Salem, D. J., A. Rowan: The state of the animals IV. Humane Society Press. Washington, D. C. (55-78).
- LEPPER, M., P. H. KASS, L. A. HART (2002): Prediction of adoption versus euthanasia among dogs and cats in a California animal shelter. *J. Appl. Anim. Welf. Sci.* 5, 29-42.
- LORD, L. K., W. INGWERSEN, J. L. GRAY, D. J. WINTZ (2009): Characterization of animals with microchips entering animal shelters. *J. Am. Vet. Med. Assoc.* 235, 160-167.
- MARKAN, V., M. OSTOVIĆ, Ž. PAVIČIĆ (2011): Selekcija radnih pasa. *Vet. stn.* 42, 279-284.
- NEILSON, J. C., R. A. ECKSTEIN, B. L. HART (1997): Effects of castration on problem behaviors in male dogs with reference to age and duration of behavior. *J. Am. Vet. Med. Assoc.* 211, 180-182.
- PLANCHON, L. A., D. I. TEMPLER (1996): The correlates of grief after death of pet. *Anthrozoös* 9, 107-113.
- POSAGE, J. M., P. C. BARTLETT, D. K. THOMAS (1998): Determining factors for successful adoption of dogs from an animal shelter. *J. Am. Vet. Med. Assoc.* 213, 478-482.
- PRAVILNIK O OZNAČAVANJU PASA (Narodne novine 72/10)
- RUGH, K. (2003): What about Labrador Retrievers: The joy and realities of living with a Lab. Wiley Publishing, Inc. Hoboken, New Jersey.
- SALLANDER, M., Å. HEDHAMMAR, M. RUNDGREN, J. E. LINDBERG (2001): Demographic data of a population of insured Swedish dogs measured in a questionnaire study. *Acta Vet. Scand.* 42, 71-80.
- STAFFORD, K. (2007): The welfare of dogs. Springer. Dordrecht.
- ŠIMEC, Z. (2012): Ponašanje životinja: veza čovjeka i životinje te njezin prekid. U: Herak-Perković, V., Ž. Grabarević, J. Kos: Veterinarski priručnik, 6. izdanje. Medicinska naklada. Zagreb (365-382).
- TORRES de la RIVA, G., B. L. HART, T. B. FARVER, A. M. OBERBAUER, L. L. M. MESSAM, N. WILLITS, L. A. HART (2013): Neutering dogs: Effects on joint disorders and cancers in Golden Retrievers. *PLoS ONE* 8: e55937.
- VUČINIĆ, M., K. RADISAVLJEVIĆ, A. HAMMOND-SEAMAN, V. ILIESKI (2015): Visibly marked and microchipped lost dogs have a higher chance to find their owners in Belgrade. *Mac. Vet. Rev.* 38, 79-83.
- WEISS, E., M. SLATER, L. LORD (2012): Frequency of lost dogs and cats in the United States and the methods used to locate them. *Animals* 2, 301-315.
- WROBEL, T. A., A. L. DYE (2003): Grieving pet death: Normative, gender, and attachment issues. *Omega* 47, 385-393.
- ZAKON O ZAŠTITI ŽIVOTINJA (Narodne novine 135/06, 37/13)